

Participatieraad Haarlem
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Ons kenmerk MO/2018/828618
Datum 15 januari 2019
Afdeling Maatschappelijke Ondersteuning
Contact C. Reitzema
Telefoon 023-5115708
E-mail creitzema@haarlem.nl

Onderwerp: Reactie op het advies van de Participatieraad met betrekking tot Haarlemmers in (acute) zorgnood.

Geachte voorzitter en leden van de Participatieraad,

Dank voor uw advies over Haarlemmers in (acute) zorgnood. U geeft advies over de verbetering van de aanpak Haarlemmers in (acute) zorgnood en de toegang tot hulp. Zoals u ook in het advies aangeeft heeft de gemeente een belangrijke rol in de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van de zorg in de wijk voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Door de vele ontwikkelingen de afgelopen jaren, zoals de transitie van de AWBZ naar de Wmo, de ambulantisering en het actieprogramma 'Personen met Verward gedrag', krijgt de gemeente een steeds centralere rol in de zorg voor mensen met psychische kwetsbaarheid. De visie van de gemeente Haarlem zoals neergelegd in de nota Opvang, Wonen en Herstel (2016) heeft als uitgangspunten inclusie, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving. U adviseert terecht dat de borging van enkele randvoorwaarden hiervoor noodzakelijk is. Op 12 november jl. heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen u en de gemeente om het advies te bespreken. Zoals in dit gesprek besproken zullen wij in deze reactie per onderwerp op uw advies ingaan.

Meldpunten

In uw advies benoemt u de diversiteit aan meldpunten, waardoor het voor de inwoners van Haarlem ondoorzichtig is waar heen te gaan met hun zorgen. Zowel de burger zelf als zijn/haar omgeving en professionals spelen een belangrijke rol bij vroegsignalering. Door het tijdig signaleren kan eerder worden geïntervenieerd door toeleiding naar de juiste zorg of begeleiding, waardoor escalatie van problemen mogelijk wordt voorkomen. Eén van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma van de visie Opvang, Wonen en Herstel is het versterken van de signaleringskracht van cliënten, hun netwerk en professionals. Hiervoor is het van belang dat duidelijk is waar inwoners heen kunnen met zorgen over zichzelf of een medeburger. Dit geeft u terecht aan in uw advies. Momenteel inventariseert de gemeente Haarlem de verschillende meldpunten in de gemeente. Naar aanleiding van deze inventarisatie wordt een informatiekaart opgesteld met de beschikbare meldpunten en hun bereikbaarheid. Deze informatiekaart is ook aan u voorgelegd en momenteel worden de laatste wijzigingen doorgevoerd en gekeken hoe de kaart het meest begrijpelijk te communiceren. Deze informatiekaart maakt duidelijk waar inwoners van Haarlem hun zorgen of signalen kunnen melden.

Ook geeft u in uw advies aan de gemeentelijke meldpunten voor deze doelgroep te centraliseren, momenteel zijn wij dit aan het onderzoeken.

Daarnaast werkt de GGD aan een verkenning van het beschikbaar maken van het meldpunt Zorg en Overlast buiten kantoortijden. De gemeente Haarlem is hierbij aangesloten. Het streven is deze verkenning in het eerste kwartaal van 2019 af te ronden.

Overigens zal per 1 januari 2020 de Wet Verplichte ggz in werking treden. In deze wet is opgenomen dat het college van burgemeester en wethouders zorg draagt voor het in behandeling nemen van meldingen betreffende personen voor wie de noodzaak tot geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht en het verrichten van onderzoek naar die noodzaak. Ook bevat deze wet de verplichting tot het informeren van diegene die een melding heeft gedaan, indien dit een naaste is zoals benoemd in artikel 5 van de Wet verplichte ggz. Het is hierbij van belang aan te sluiten bij al bestaand meldpunten.

Sociaal Wijkteam

In uw advies legt u een grote rol in de verbetering van de aanpak Haarlemmers in (acute) zorgnood bij het sociaal wijkteam. In onderstaande paragrafen worden deze aanbevelingen langsgelopen.

Onbekendheid van sociale wijkteams

Eén van de voorwaarden voor de preventieve rol is dat het sociaal wijkteam bekend is bij de inwoners en organisaties in Haarlem. Hierin is, zoals u ook aangeeft, nog winst te behalen. Het is dan ook één van de actiepunten uit de recent vastgestelde nota over de doorontwikkeling van het sociaal wijkteam. Eerdergenoemde informatiekaart zal de bekendheid met het sociaal wijkteam vergroten en ook wordt bijvoorbeeld de website van het sociaal wijkteam aangepast.

Vergroten doorzettingsmacht en slagkracht van het sociaal wijkteam, waaronder een coördinerende rol bij de aanpak van Haarlemmers in acute (zorg)nood.

In uw advies geeft u aan een coördinerende rol te zien voor het sociaal wijkteam bij de aanpak van Haarlemmers in acute (zorg)nood. In de komende alinea's wordt toegelicht welke rollen het sociaal wijkteam vervult en hoe wordt ingezet op de samenwerking met andere partijen in het zorgdomein.

Het sociaal wijkteam richt zich op complexe casuïstiek waarbij zij laagdrempelige informatie, advies en ondersteuning geeft aan burgers. Hierin heeft zij echter niet altijd een coördinerende rol, maar legt het wijkteam ook contact met andere partijen die hierin de regie moeten pakken. Het sociaal wijkteam werkt dichtbij, in de buurt of wijk, waarbij de "erop-af-aanpak" een belangrijk kenmerk van de werkwijze is. De inzet van het sociaal wijkteam is gericht op versterking van veerkracht en het vermogen om problemen op te lossen, daarbij gebruik makend van de steun van anderen. Hierdoor wordt verergering van problemen voorkomen. Voor mensen die een psychische kwetsbaarheid hebben gaat het om ondersteunen van hun herstel en voorkomen van acute zorgnood. De vorm waarin het sociaal wijkteam dit doet, varieert van situatie tot situatie. Het sociaal wijkteam biedt zelf ondersteuning, maakt daarbij gebruik van voorzieningen in de sociale basis, waar nodig ook van

Wmo-maatwerkvoorzieningen waaronder ambulante begeleiding (ook Begeleiding Individueel genoemd) en schakelt zo nodig ook met basis- en gespecialiseerde zorg.

De rol van het sociaal wijkteam in het geven van een bindend advies over de toegang tot deze ambulante begeleiding vanuit de Wmo, is vastgesteld in het eerdergenoemde collegebesluit over het sociaal wijkteam en dit wordt momenteel verder uitgewerkt. Overigens is het zo, dat deze vorm van ambulante begeleiding direct ingezet kan worden via een spoedprocedure als dat nodig is.

De toegang tot (aanvullende) basis- en gespecialiseerde zorg, de behandeling door de ggz vanuit de Zorgverzekeringswet verloopt via de huisarts. De sociaal wijkteams investeren daarom in een goede samenwerking met huisartsen en hun praktijkondersteuners (POH-ers). Dit is al in gang gezet, maar mede naar aanleiding van uw advies gaan wij hier extra op inzetten. Ook de samenwerking tussen de sociaal wijkteams en de F-ACT-teams van GGZ InGeest zijn in dit kader van belang. In deze samenwerking is verbetering nodig; hierover is de gemeente momenteel met het sociaal wijkteam en de ggz-aanbieder in overleg.

Wanneer er sprake is van dreigende ernstige verwaarlozing of van gevaar door zorgmijding, werkt het sociaal wijkteam nauw samen met het team Vangnet en Advies van de GGD. Dit team heeft gespecialiseerde deskundigheid op dit terrein en richt zich specifiek op deze doelgroep. Zij richten zich op het in contact komen met de zorgmijder en hem/ haar weer toe te leiden tot reguliere zorg en ondersteuning.

Daar waar onveilige situaties dreigen te ontstaan, werkt het sociaal wijkteam, behalve met de GGD, ook samen met partijen in de veiligheidssector, zoals handhavers, wijkagenten en het Zorg en Veiligheidshuis. Mede naar aanleiding van uw advies zullen we de afstemming en samenwerking tussen het sociaal wijkteam en de partijen in het veiligheidsdomein versterken.

Centrale plaats voor ggz-deskundigheid in het sociaal wijkteam

In uw advies geeft u aan een centrale plaats te willen voor ggz-deskundigheid en hun handelingsmogelijkheden binnen het sociaal wijkteam. Met ingang van oktober 2017 is de deskundigheid op het gebied van ondersteuning van mensen met psychische kwetsbaarheid binnen het sociaal wijkteam versterkt, door toevoeging van een medewerker vanuit het RIBW en het Leger des Heils. Dit betreft begeleidingsdeskundigheid, geen behandeldeskundigheid. Hiervoor wordt zoals eerdergenoemd de samenwerking gezocht met F-ACT. In toenemende mate wordt daarnaast ook samengewerkt met de Herstelacademie.

Door de toevoeging van de begeleidingsdeskundigheid is het wijkteam beter in staat om psychische kwetsbaarheid te signaleren en ermee om te gaan en gebruik te maken van het professionele netwerk van deze medewerkers. Omgekeerd is het zo, dat de medewerkers van het RIBW en Leger des Heils meer zicht krijgen op krachten en mogelijkheden in de wijk, die bij kunnen dragen aan herstel en voorkomen van terugval.

Verminderen van stigmatisering, onder andere door voorlichting door ervaringsdeskundigen

De gemeente Haarlem vindt het van groot belang om stigmatisering van mensen met een psychische kwetsbaarheid te verminderen. Het vergroten van acceptatie en inclusie is een van de ambities uit Opvang, Wonen en Herstel. In het project GGZ en werk is destigmatisering een van de speerpunten voor 2019 en er zullen verschillende concrete acties op worden ingezet zoals het ontwikkelen van een training in samenwerking met de Herstelacademie. Ook verwijst u in uw advies naar het proefproject Rozenprieel, waarin de samenwerking tussen ervaringsdeskundige en het sociaal wijkteam wordt ontwikkeld. U adviseert dit uit te breiden naar andere sociaal wijkteams. Momenteel zijn wij bezig met de uitwerking van het proefproject in Rozenprieel zelf, waarna de opgedane ervaring inderdaad ook in de overige wijkteams wordt toegepast.

Wachtlijsten en beschikbaarheid

In uw advies geeft u aan dat er wachtlijsten zijn voor de wijkgerichte ambulante behandeling/begeleiding en de specialistische thuiszorg. Ook wordt de wens benoemd de wijkgerichte ambulante behandeling en/of begeleiding 24 uur beschikbaar te maken. Voor de continuïteit van zorg is het van belang dat behandeling en begeleiding ook na klinische zorg toegankelijk zijn voor de inwoners van Haarlem. De ambulante begeleiding wordt ingekocht door de gemeente en valt hiermee onder onze verantwoordelijkheid. Bij het ontstaan van wachtlijsten bij de levering vanuit de zorgaanbieders van ambulante begeleiding zal de gemeente Haarlem de inwoner doorverwijzen naar een andere aanbieder die in staat is in te spelen op de ondersteuningsvraag.

De ambulante behandeling is onderdeel van de Zorgverzekeringswet en wordt aangeboden door zorgaanbieders en ingekocht door zorgverzekeraars. Hierdoor heeft de gemeente zelf geen invloed op de wachtlijsten van de ambulante behandeling. De praktijk op dit moment is inderdaad dat verschillende gespecialiseerde ggz-aanbieders wachtlijsten hebben, waardoor tijdige (aanvullende) gespecialiseerde zorg niet vanzelfsprekend is. De gemeente erkent het belang van tijdige en passende begeleiding en behandeling. Wanneer inwoners op de wachtlijst komen voor ambulante behandeling is het zaak tijdens deze wachttijd voldoende begeleiding of ondersteuning te bieden ter overbrugging. Hierover gaan het sociaal wijkteam, de gemeente en de ggz-aanbieder in gesprek. Daarnaast participeert de gemeente Haarlem sinds juli 2018 in de regionale taskforce wachttijden GGZ, met als doel deze wachttijden te verlagen. Zorgaanbieders (uit de eerste- en tweedelijnszorg), zorgverzekeraars, gemeenten en cliëntvertegenwoordigers zijn gestart met het inventariseren van de knelpunten in de regio zoals beperkte ketensamenwerking, tekort aan capaciteit en personeel, onvoldoende inzicht in de sociale kaart en onvoldoende warme overdracht. Dit moet resulteren in actiepunten voor de betrokken partijen.

Om te stimuleren dat patiënten op tijd en verantwoord een ggz-instelling kunnen verlaten, hebben GGZ Nederland, MIND, ZN en de VNG gezamenlijk de werkwijzer medisch noodzakelijk verblijf opgesteld. Hierin staat welke afspraken in de regio nodig zijn om de overgang van verblijf in een ggz-instelling naar zorg thuis te verbeteren. Het uitgangspunt is het organiseren van de juiste zorg op het juiste moment en onnodige verblijfsdagen te voorkomen. Dat betekent dat bij opname in de kliniek de voorbereiding van het ontslag uit de kliniek al moet starten. De gemeente Haarlem werkt momenteel met de regiogemeenten en de zorgverzekeraar aan de implementatie van deze werkwijzer.

Ook op andere onderwerpen rondom mensen met psychische kwetsbaarheid werkt de gemeente Haarlem aan het intensiveren van de samenwerking met de ketenpartners zoals de zorgaanbieders en zorgverzekeraars om zo de continuïteit van zorg te versterken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om samenwerking op het verbeteren van de spoedzorgketen GGZ en het ondersteunend burgerschap. Voor de spoedzorgketen loopt momenteel een project waarbij n.a.v. een knelpunten-analyse van een vijftal casussen, met alle relevante ketenpartijen een actieplan is opgesteld om te komen tot een betere samenwerking in geval van crisis.

De laatst te noemen ontwikkeling is het project "Ondersteund burgerschap: creëren van versterkende patronen voor kwetsbare burgers", gestart door RIBW K/AM en GGZ InGeest. Vanaf september 2018 draaien in de regio Haarlem en Haarlemmermeer twee pilots waarbij medewerkers van beide organisaties samenwerken om een groep cliënten - enerzijds cliënten die vanuit een langdurend verblijf in instellingen op weg gaan naar een meer volwaardige plek in de maatschappij, en anderzijds cliënten die in de maatschappij zelfstandig wonen en leven, maar daar grote moeite mee hebben - op maat te ondersteunen. Deze pilot richt zich met name ook op anders werken met en kijken naar cliënten door zorgprofessionals.

Vervolg

Met deze brief geven we aan dat de gemeente werkt aan de verbetering van de begeleiding en zorgverlening voor Haarlemmers in (acute) zorgnood. Wij delen en herkennen uw zorg. Wij realiseren ons ook dat wij niet op alle onderdelen van uw advies een concreet antwoord kunnen geven. Het gaat hier om complexe problematiek waarbij veel partners betrokken zijn in de uitvoering. En het gaat om verantwoordelijkheden die niet alleen binnen de gemeente vallen. We sturen op inhoudelijke en procesmatige verbetering en investeren in de samenwerkingsrelaties. In deze brief benoemen we diverse acties om de aanpak voor deze doelgroep te verbeteren, evenals de toegang tot zorg te verbeteren. Graag gaat de gemeente Haarlem over een half jaar met de Participatieraad in gesprek om de voortgang te bespreken.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

J. Scholten

drs. J. Wienen